KKSU/ODL/W/2020/1

कविकुलगुरु-कालिदास-संस्कृत-विश्वविद्यालय:, रामटेकम्
मुक्त-दूरस्थशिक्षणकेन्द्रम्
एम्.ए.(संस्कृतम्) प्रथम-सत्र-परीक्षा
प्रथमप्रश्नपत्रम् - वैदिकसूक्तम्

समय: - २.३० होरा **पूर्णाङ्का: -७०**

.....

सूचना -अन्यथानिर्देशाभावे उत्तराणि स्वीकृतभाषया लिखत।

विशेष निर्देश नसल्यास उत्तरे स्वीकृत भाषेत लिहावीत.

अधोदत्तेषु सप्तप्रश्नेषु **पञ्चप्रश्नानाम्** उत्तराणि लिखत। **(प्रथम: प्रश्न: अनिवार्य:)**

खाली दिलेल्या सात प्रश्नांपैकी **पाच प्रश्न** सोडवा. **(पहिला प्रश्न अनिवार्य आहे)**

प्र. १ एकवाक्येन उत्तरत। **१०**

एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

१. ऋग्वेदस्य अग्निसूक्ते क: छन्द: प्रयुक्त: ?

ऋग्वेदाच्या अग्निसूक्तात कोणत्या छन्दाचा प्रयोग केला आहे ?

२. इन्द्रसूक्तस्य क: देवता ?

इन्द्र सूक्ताचा देवता कोण आहे ?

३. शिवसंकल्पसूक्तं कस्मिन् वेदे अस्ति ?

शिवसंकल्पसूक्त कोणत्या वेदात आहे ?

४. 'तन्मे मन: शिवसंकल्पमस्तु' इति पदस्य कोऽर्थ: ?

'तन्मे मन: शिवसंकल्पमस्तु' या पदाचा अर्थ काय आहे ?

५. पुरूषसूक्तस्य सम्बन्ध: केन वेदेन सह वर्तते ?

पुरूष सूक्ताचा सम्बन्ध कोणत्या वेदाशी आहे ?

६. 'सांमनस्य' शब्दस्य कोऽर्थ: ?

'सांमनस्य' शब्दाचा अर्थ काय आहे ?

७. 'सूक्तम्' इति शब्दस्य कोऽर्थ: ?

'सूक्तम्' या शब्दाचा अर्थ काय आहे ?

८. अक्षसूक्ते 'अक्ष:' इति शब्दस्य को र्थ: ?

अक्ष सूक्तामधील 'अक्ष' या शब्दाचा अर्थ काय ?

९. सांमनस्य सूक्तं कस्मिन् वेदे वर्तते ?

सांमनस्य सूक्त कोणत्या वेदात आहे ?

१०. 'मा भ्राता भ्रातरं द्विक्षन्' इति पदस्य कोऽर्थ: ?

'मा भ्राता भ्रातरं द्विक्षन्' या पदाचा अर्थ काय ?

प्र. २ लघु टिप्पणीं लिखत। **१५**

लघु टिप्पणी लिहा.

१. शिवसंकल्पसूक्तम्

शिवसंकल्पसूक्त

२. पुरूषसूक्तम्

पुरूष सूक्त

३. इन्द्रसूक्तस्य महत्त्वम्

इन्द्र सूक्ताचे महत्त्व

प्र. ३ अधोलोखितमन्त्राणां सप्रकरणम् अनुवादं कुरुत। **१५**

खाली दिलेल्या मन्त्रांचे सप्रकरण अनुवाद करा.

१. अनुव्रत: पितु: पुत्रो मात्रा भवतु समना: ।
जाया पत्ये मधुमतीं वाचं वदतु शान्तिवाम् ॥

२. यज्जाग्रतो दूरमुदैति दैवं तदु सुप्तस्य तथैवेति ।
दूरङ्गमं ज्योतिषां ज्योतिरेकं तन्मे मन: शिवसंकल्पमस्तु ॥

३. एतावानस्य महिमातो ज्यायांश्च पुरूष: ।
पादोऽस्य विश्वा भूतानि त्रिपादस्यामृतं दिवि ॥

प्र. ४ अक्षसूक्तस्य सामाजिकं महत्त्वं वर्णयत। **१५**

अक्ष सूक्ताचे सामाजिक महत्त्व लिहा.

अथवा

प्र. ४ इन्द्रदेवताया: कार्याणि विशदयत।

इन्द्रदेवतेचे कार्य विशद करा.

प्र. ५ सांमनस्य सूक्तस्य सामाजिकं महत्त्वं लिखत। **१५**

सांमनस्य सूक्ताचे सामाजिक महत्त्व लिहा.

अथवा

प्र. ५ वेदोक्त अग्निदेवस्य परिचय: महत्त्वञ्च लिखत।

वेदोक्त अग्निदेवतेचा परिचय व महत्त्व लिहा.

प्र. ६ द्यूतक्रीडाया: दुष्परिणामानि अक्षसूक्ताधारेण लिखत। **१५**

द्यूतक्रीडेचे दुष्परिणाम अक्षसूक्ताच्या आधारे लिहा.

अथवा

प्र. ६ पुरूषसूक्तानुसारं पुरुषदेवताद्वारा सृष्टे: उत्पत्तिं लिखत।

पुरूष देवतेद्वारे सृष्टीची उत्पत्ती पुरूषसूक्तानुसार लिहा.

प्र. ७ वैदिकसाहित्ये शिवसंकल्पसूक्तस्य महत्त्वं विशदयत। **१५**

वैदिकसाहित्यामध्ये शिवसंकल्पसूक्ताचे महत्त्व विशद करा.

अथवा

प्र. ७ मानवजीवने वैदिकसूक्तानां महत्त्वं प्रतिपादयत।

मानव जीवनामध्ये वैदिकसूक्तांचे महत्त्व प्रतिपादित करा.

.....

KKSU/ODL/W/2020/2

कविकुलगुरु-कालिदास-संस्कृत-विश्वविद्यालय:, रामटेकम्
मुक्त-दूरस्थशिक्षणकेन्द्रम्
एम्.ए.(संस्कृतम्) प्रथम-सत्र-परीक्षा
द्वितीयप्रश्नपत्रम् - व्याकरणम्

समय: - २.३० होरा **पूर्णाङ्का: -७०**

.....

सूचना -अन्यथानिर्देशाभावे उत्तराणि स्वीकृतभाषया लिखत।

विशेष निर्देश नसल्यास उत्तरे स्वीकृत भाषेत लिहावीत.

अधोदत्तेषु सप्तप्रश्नेषु **पञ्चप्रश्नानाम्** उत्तराणि लिखत। **(प्रथम: प्रश्न: अनिवार्य:)**

खाली दिलेल्या सात प्रश्नांपैकी **पाच प्रश्न** सोडवा. **(पहिला प्रश्न अनिवार्य आहे)**

प्र. १ एक वाक्येन उत्तरत। **१०**

एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

१. माहेश्वरसूत्राणि कति सन्ति ?
माहेश्वर सूत्र किती आहे ?

२. अकारस्य कति भेदा: सन्ति ?
अकाराचे किती भेद आहे ?

३. एकारस्य कति भेदा: सन्ति ?
एकाराचे किती भेद आहे ?

४. ककारस्य उच्चारणस्थानं किम् ?
ककाराचे उच्चारण स्थान कोणते ?

५. टकारस्य उच्चारणस्थानं किम् ?
टकाराचे उच्चारण स्थान कोणते ?

६. प्रातिपदिकसंज्ञा विधायकं सूत्रं किम् ?
प्रातिपदिकसंज्ञा विधायक सूत्र कोणते ?

७. स्वौजस्..... इति सूत्रं पूरयत।
स्वौजस् ..... हे सूत्र पूर्ण करा.

८. रामशब्दस्य तृतीया द्विवचने रूपं लिखत।
राम शब्दाचे तृतीया द्विवचनाचे रूप लिहा.

९. भू धातो: लट् लकारे मध्यमपुरूषे द्विवचने रूपं लिखत।
भू धातुचे लट्लकार-मध्यमपुरूषाचे-द्विवचनाचे रूप लिहा.

१०. लकारा: कति सन्ति ?
लकार किती आहेत ?

प्र. २ लघु टिप्पणीं लिखत। **१५**

लघु टिप्पणी लिहा.

१. यत्नो द्विधा

दोन प्रकारचे यत्न

२. सवर्ण-संज्ञा

सवर्ण संज्ञा

३. संहिता-संज्ञा

संहिता संज्ञा

प्र. ३ सूत्रत्रयं सोदाहरणं विशदयत। **१५**

कोणतेही तीन सूत्र सोदाहरण स्पष्ट करा.

१. तस्य लोप:।

२. समाहार: स्वरित:।

३. पर: सन्निकर्ष: संहिता।

४. सुप्तिङन्तं पदम्।

५. उचैरुदात्त:।

प्र. ४ रामशब्दस्य रूपत्रयं ससूत्रं विशदयत। **१५**

रामशब्दाचे कोणतेही तीन रूप सूत्रसहित सिद्ध करा.

१. राम:

२. रामान्

३. रामात्

४. रामयो:

५. रामाभ्याम्

प्र. ५ भूधातो: रूपत्रयं ससूत्रं विशदयत। **१५**

भू धातुची कोणतेही तीन रूप सूत्रसहित विशद करा.

१. भवति

२. अभवत्

३. भवताम्

४. भविष्यन्ति

५. भवेतम्

प्र. ६ भूधातो: लट्, लिट्, लुट्, लोट्, लङ् लकारे रूपाणि लिखत। **१५**

भू धातुची लट्, लिट्, लुट्, लोट्, लङ् लकारात रूपे लिहा.

प्र. ७ स्वराणाम् उच्चारणस्थानानि विशदयत। **१५**

स्वरांचे उचारण स्थानांविषयी विशद करा.

.....

KKSU/ODL/W/2020/3

कविकुलगुरु-कालिदास-संस्कृत-विश्वविद्यालय:, रामटेकम्
मुक्त-दूरस्थशिक्षणकेन्द्रम्
एम्.ए.(संस्कृतम्) प्रथम-सत्र-परीक्षा
तृतीयप्रश्नपत्रम् – दर्शनम्

समय: - २.३० होरा **पूर्णाङ्का: -७०**

.....

सूचना -अन्यथानिर्देशाभावे उत्तराणि स्वीकृतभाषया लिखत।

विशेष निर्देश नसल्यास उत्तरे स्वीकृत भाषेत लिहावीत.

अधोदत्तेषु अष्टप्रश्नेषु **सप्तप्रश्नानाम्** उत्तराणि लिखत। **(प्रथम: प्रश्न: अनिवार्य:)**

खाली दिलेल्या आठ प्रश्नांपैकी **सात प्रश्न** सोडवा. **(पहिला प्रश्न अनिवार्य आहे)**

प्र. १ अधोलिखितप्रश्नानाम् उत्तराणि एकवाक्येन लिखत। **१०**

खालील प्रश्नांची एकावाक्यात लिहा.

१. सांख्यसूत्राणि क: रचितवान् ?
सांख्यसूत्रे कोणी रचली ?

२. सांख्यसूत्राणां संख्या का ?
सांख्यसूत्रांची संख्या किती ?

३. योगदर्शनस्य मूलग्रन्थ: क: ?
योगदर्शनाचा मूलग्रन्थ कोणता ?

४. चित्तवृत्तीनां संख्या कति ? काश्च ता: ?
चित्तवृत्तींची संख्या किती व कोणती ?

५. समाधे: प्रकारा: कति ? के च ते ?
समाधीचे प्रकार किती व कोणते ?

प्र. २ 'स्थितप्रज्ञ:' इति विषयमाधृत्य सविस्तरं निबन्धं लिखत। **१०**

'स्थितप्रज्ञ' या विषयावर निबंध लिहा.

प्र. ३ वेदान्तदर्शनानुसारं मोक्षसंकल्पनां स्पष्टीकुरुत। **१०**

वेदान्तदर्शनानुसार मोक्षसंकल्पना स्पष्ट करा.

प्र. ४ सांख्यदर्शनानुसारं त्रिगुणानां स्वरूपं कार्यं च लिखत। **१०**

सांख्यदर्शनानुसार त्रिगुणांचे स्वरूप व कार्य लिहा.

प्र. ५ योगदर्शनानुसारं पञ्चक्लेशान् वर्णयत। **१०**

योगदर्शनानुसार पंचक्लेशांचे वर्गीकरण करा.

प्र. ६ सांख्यसूत्रानुगुणं सृष्टिसर्गं स्पष्टीकुरुत। **१०**

सांख्यसूत्रानुसार सृष्टिसर्ग स्पष्ट करा.

प्र. ७ योगदर्शनानुसारं चित्तप्रसादनोपायान् स्वशब्दैः लिखत। **१०**

योगदर्शनानुसार चित्तप्रसादाचे उपाय तुमच्या शब्दांत लिहा.

प्र. ८ सांख्यदर्शने वर्णितानि त्रिविधदुःखानि कानि ? तेषां निवारणस्य उपायं स्वशब्दैः लिखत। **१०**

सांख्यदर्शनात वर्णिलेले त्रिविध दुःख कोणते ? ते दूर करण्याचा उपाय तुमच्या शब्दात लिहा.

.....

KKSU/ODL/W/2020/4

कविकुलगुरु-कालिदास-संस्कृत-विश्वविद्यालय:, रामटेकम्

मुक्त-दूरस्थशिक्षणकेन्द्रम्

एम्.ए.(संस्कृतम्) प्रथम-सत्र-परीक्षा

चतुर्थप्रश्नपत्रम् - संस्कृतसाहित्यम्

समय: - २.३० होरा **पूर्णाङ्का: -७०**

.....

सूचना -अन्यथानिर्देशाभावे उत्तराणि स्वीकृतभाषया लिखत।

विशेष निर्देश नसल्यास उत्तरे स्वीकृत भाषेत लिहावीत.

अधोदत्तेषु सप्तप्रश्नेषु **पञ्चप्रश्नानाम्** उत्तराणि लिखत। **(प्रथम: प्रश्न: अनिवार्य:)**

खाली दिलेल्या सात प्रश्नांपैकी **पाच प्रश्न** सोडवा. **(पहिला प्रश्न अनिवार्य आहे)**

प्र. १ एकेन वाक्येन उत्तरत। **१०**

एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

१. रघुवंशमहाकाव्ये कति सर्गा: सन्ति ?
रघुवंश महाकाव्यात किती सर्ग आहेत ?

२. रघुवंशमहाकाव्यस्य रचयिता क: ?
रघुवंश महाकाव्याचा रचयिता कोण ?

३. प्रसिद्धानि महाकाव्यानि कति ? कानि च तानि ?
प्रसिद्ध महाकाव्ये किती व कोणती ?

४. राजादिलीपस्य गुरु: क: ?
राजा दिलीपाचे गुरु कोण ?

५. कामधेनो: पुत्र्या: नाम किम् ?
कामधेनुच्या पुत्रीचे नाव काय ?

६. रघुराजान: शैशवे किं कुर्वन्ति स्म ?
रघुराजा शैशव काळात काय करीत असे ?

७. 'इक्ष्वाकुवंश:' नाम क: वंश: ?
'इक्ष्वाकुवंश' म्हणजे कोणता वंश ?

८. मङ्गलाचरणे कयो: वन्दनं कृतम् ?
मंगलाचरणात कोणाला वंदन केले आहे ?

९. 'ननमययुतेयं' किं वृत्तं भवति ?
'ननमययुतेयं' कोणतं वृत्त होय ?

१०. 'चतुर्भि: यकारै:' किं वृत्तं ज्ञायते ?
'चतुर्भि: यकारै:' म्हणजे कोणते वृत्त होय ?

प्र. २ टिप्पणीद्वयं लिखत। **१५**

कोणत्याही दोन टीपा लिहा.

१. अनुष्टुभ् वृत्तम्
अनुष्टुभ् वृत्त

२. गणविभाग:
गणविभाग

३. सुदक्षिणा
सुदक्षिणा

४. कालिदास:
कालिदास

प्र. ३ रघूणां गुणविशेषान् वर्णयत। **१५**

रघुराजांच्या गुणांचे वर्णन करा.

प्र. ४ गुरो: वसिष्ठस्य आश्रमं वर्णयत। **१५**

वसिष्ठाश्रमाचे वर्णन करा.

प्र. ५ दिलीपराज्ञ: चरित्रचित्रणं कुरुत। **१५**

राजा दिलीपाचे चरित्रचित्रण करा.

प्र. ६ इन्द्रवज्रा-उपेन्द्रवज्रा-आर्यावृत्तानां सोदाहरणं लक्षणं विवेचयत। **१५**

इन्द्रवज्रा-उपेन्द्रवज्रा-आर्यावृत्तांचे सोदाहरण लक्षण मांडा.

प्र. ७ शार्दूलविक्रीडित-शिखरिणी-मन्दाक्रान्तावृत्तानां सोदाहरणं विवेचनं कुरुत। **१५**

शार्दूलविक्रीडित-शिखरिणी-मन्दाक्रान्ता वृत्तांचे उदाहरणासहित प्रतिपादन करा.

.....